

Կարմրամորթ առաջնորդի փրկագինը Էջը

հեղինակ՝ Օ'Շենրի

թարգմանիչ՝ Ալբերտ Խաչատրյան

Մտահղացումը հոյակապ էր թվում: Բայց սպասեք, ես հիմա ամեն ինչ կպատմեմ սկզբից: Մենք գտնվում էինք հարավում՝ Ալաբամա նահանգում՝ Բիլ Դրիսկոլը և ես: Հենց այստեղ էլ մեջ հղացավ երեխա փախցնելու միտքը: Դա պատահեց, ինչպես հետագայում Բիլը արտահայտվեց, «Ժամանակավոր խելացնորության պահին», բայց այդ քանը մենք շատ ավելի ուշ հասկացանք:

Այնտեղ մի փոքրիկ քաղաք կար, հարթ ու տափակ, ինչպես պաստեղը, որն, անտարակույս, կոչվում էր «Երկնաքեր»: Այդ քաղաքում ապրում էին անմեղ ուսմիկներ և այնպես գոհ էին ամեն ինչից, կարծես միշտ համախմբված լինեին մայսյան պան շուրջը:

Ես ու Բիլը վեց հարյուր դոլար միացյալ կապիտալ ունեինք, և մեզ պարզապես հարկավոր էր ևս երկու հազար դոլար, որպեսզի գույս բերեինք Արևմտյան Իլինոյսում մեծ հողակտորների հետ կապված շահութաբեր մի գործ: Ամեն ինչի մասին ծանր ու թեթև արեցինք հյուրանոցի մուտքի աստիճանների մոտ: Զավակասիրությունը, ասացինք, ավելի վառ է արտահայտվում կիսագուղական համայնքներում: Այդ և մի քանի այլ պատճառներով երեխա փախցնելու ծրագիրն ավելի հեշտությամբ պետք է իրազործվեր այստեղ, քան թերթեր հրատարակող շրջաններում, որոնք գունազեղ շորերով իրենց թղթակիցներին այս ու այն կողմ են ուղարկում՝ նման բաների մասին հարցուփորձ անելու: Մենք գիտեինք, որ այդ փոքրիկ քաղաքը մեզ գտնելու համար ոստիկաններից ավելի հզոր ոչինչ չեր կարող գործի դնել, դե, թերևս, մի քանի ալարկոտ խուզարկու շուն ու մեկերկու վարկարեկիչ հողված «Ֆերմերի շաբաթական բյուջեն» պարբերականում: Այնպես որ հոյակապ միտք էր:

Առևանգման գոհ ընտրեցինք քաղաքում մեծ հարգանք վայելող Էքենեզեր Դորսեթ անունով մի քաղաքցու մինուճար որդուն: Հայրիկը բարեկիրթ, հնարամիտ ու խստաբար մարդ էր, եկեղեցական նվիրատվությունների անկաշառ գանձապահ, զրավաթղթերի մեծ գիտակ: Փոքրիկը տասը տարեկան էր, դեմքը ուժուցիկ պեպեններով ծածկված, իսկ մազերը ճիշտ ու ճիշտ այն ամսագրի կազմի գույնին, որը դուք գնում եք կրապակից, երբ գնացքի եք սպասում: Ես ու Բիլը ենթադրում էինք,

որ Էքենեգերը ուղղակի պարելով կտա պահանջվող փրկագինը՝ երկու հազար դոլար և ոչ մի ցենտ պակաս: Բայց սպասեք, ես ամեն ինչ սկզբից կպատմեմ:

«Երկնաքերից» երկու մղոն այն կողմ ոչ բարձր մի սար կար՝ ծածկված մայրիների խիտ թափուտներով, իսկ սարի ետևի կողմում՝ մի քարանձավ, որտեղ պահում էինք մեր մթերքը:

Մի երեկո, արևամուտին, եկտեղանց մի կառքով անցնում էինք ծերուկ Դորսեթի տան մոտով: Փոքրիկը քարեր էր նետում դիմացի ցանկապատին նստած կատվի ձագուկի վրա:

— Է՞յ, մանչո՞ւկ, — ասում է Բիլլ, — ուզո՞ւմ ես մի մեծ փաթեթ քաղցրավենիք ստանալ ու զբոսնել այս կառքով:

Տղան աղյուսի կտորով մի դիպուկ հարված է հասցնում Բիլլի աշքին:— Սա ծերուկի վրա հավելյալ հինգ հարյուր դոլար կնստի, — ասում է Բիլլ և անիվի վրայով մազլցում դեպի կառքը:

Հետո փոքրիկը սկսեց կռվել, կարծես միջին քաշային դարչնագույն արջ լիներ, բայց վերջապես նրան ներս խցկեցինք կառքի ներքևի մասը և շարժվեցինք:

Մենք նրան քարանձավ տարանք: Ես ձին կապեցի մայրուտում: Երբ մուլթն ընկավ, կառքը տարա մի փոքրիկ գյուղ, երեք մղոն այն կողմ, որտեղից մենք այն վարձել էինք, և ոտքով ետ դարձա:

Բիլլն իր դեմքի չանգոված ու արնակալված մասերին կպչուն սպեղանի էր դնում: Քարանձավի մուտքի մոտ, ժայռաբեկորի ետևում կրակ էր վառվում, իսկ տղան իր կարմրաշեկ մազերի մեջ բազեի պոչի փետուրներ իրած ուշիուշով նայում էր եռացող սրճեփին: Ես մոտենում եմ, իսկ նա իր ձեռքի փայտը վեր է բարձրացնում ու ասում.

— Է՞յ, դո՞ւ, անիծյալ դժգույն մոռ’ լթ, ինչպե՞ս ես համարձակվում ներս մտնել Կարմրամորք Առաջնորդի՝ այս տափաստանների ահ ու սարսափի ձամբարը:

— Հիմա դեռ լա՞վ է, — ասում է Բիլլ՝ սրունքների վնասվածքները զննելու համար վեր բարձրացնելով տաքատը:— Մենք հնդկացիհնդկացի էինք խաղում: Բուֆֆալո Բիլլի կրկեսային ներկայացումը մեր արածի համեմատությամբ պարզապես պաղեստինյան քաղաքապետարանում կատարվող տեսարաններ են՝ մոզական լապտերի մեջ: Ես թակարդներ դնող ծերուկ Հենկն եմ՝ Կարմրամորք Առաջնորդի գերին: Լուսաբացին զլիսիս մաշկը պետք է հանեն: Սո՞ւրբ նահատակներ: Եվ ինչ ծանր հարված ունի այդ թզուկը:

Այո՛, պարոն, այդ տղան ակներևաբար հաճույք էր քաղում կյանքի յուրաքանչյուր ակնթարթից: Ճամբարը, որ տեղ էր գտել քարանձավում, հրապուրել էր նրան, ու ջնջել հիշողությունից այն, որ հենց ինքն էր զերին: Օձի աչք ու Լրտես հորջորջեց նա ինձ իսկույննեթ ու հայտարարեց, որ երբ իր զինվորները վերադառնան ուազմարշավից, ինձ ողջող կխորովեն լուսաբացին՝ ճթճացող խարույկի վրա:

Հետո մենք ընթրեցինք: Որքան հնարավոր էր, խոզի ապիստած միս, հաց, մեկ էլ հյութ լցրեց բերանն ու սկսեց խոսել: Ընթրիքի սկզբից մինչև վերջ մոտավորապես այսպիսի մի ձառ արտասանեց.

— Ինձ դուր է գալիս այս ամենը: Ես ոչ մի անգամ դեռ չեմ քնել դրսում: Ես վարժեցրած պարկամուկ ունեի, իսկ անցյալ տարի՝ ծննդյան օրը դարձա ինը տարեկան: Ես ատում եմ դպրոցը: Առնետները խժուցին մորաքույր Զիմմի Տալբոտի շալպտուրիկ հավերի ձվերը: Տասնվեց հատ: Այս անտառներում իսկական հնտկացիներ կա՞ն: Ինձ մի քիչ էլ հյութ տվեք: Ծառերի շարժվելու ց է քամի լինում: Մենք հինգ հատ շան ձագ ունեինք: Այդ ինչից է քո քիթն այդպես կարմիր, Հենկ: Հայրս կույտերով փող ունի: Աստղերը տաք են: Շաբաթ օրը Էղ Ռուլքերին դնքսեցի երկու անգամ: Ցուլը ձայն հանո՞ւ է: Ինչո՞ւ են նարինջները կլոր: Այս քարանձավում մահակալներ ունե՞ք, որ կարգին քնենք: Ամոս Մյուրեյը ամեն ոտին վեց մատ ունի: Թութակը կարողանում է խոսել, իսկ կապիկն ու ծուկը՝ ոչ Ինչի՞ն ինչ գումարենք, որ լինի տասներկու:

Հինգ րոպեն մեկ կիհշեցներ, որ ինքը սարսափազդու կարմրամորթ է, հետո կվերցներ իր փայտը, որը նրա համար որպես հրացան էր ծառայում, մատների ծայրերի վրա կզնար դեպի քարանձավի մուտքը, որպեսզի բռներ գարշելի սպիտակամորթ լրտեսներին: Ժամանակ առ ժամանակ, իբրև հարձակման ազդանշան, մի այնպիսի ձիչ էր արձակում, որ թակարդներ դնող ծերուկ Հենկը ցնցվում էր ամբողջ մարմնով: Այդ տղան հենց սկզբից էր սահմոկեցրել Բիլին:

— Կարմրամորթ Առաջնորդ,— ասում եմ տղային,— ուզո՞ւմ ես տուն գնալ:

— Ա՛հ, շատ պէտք է: Տիսուր է այնտեղ: Դպրոցն էլ տանել չեմ կարողանում: Իսկ այստեղ ինձ դուր է գալիս: Դու ինձ տուն չես տանի, չէ՞՝ Օձի աչք:

— Դեռ ոչ,— ասում եմ:— Մենք դեռ մի քիչ կմնանք այս քարանձավում:

— Ա՛յ թէ լավ բան կլինի, — ասում է նա:— Ես իմ ամբողջ կյանքում այսքան չի ուրախացել:

Ժամը տասնմեկին մոտ պառկեցինք քնելու: Գետնին մի քանի հատ բրդյա ու մզդակած լայն վերմակ զցեցինք և Կարմրամորթ Առաջնորդին պառկեցրինք մեր մեջտեղում: Նա չէր փախչի, դրանում վատահ էինք: Երեք ժամ շարունակ մեզ արթուն

պահեց: Յուրաքանչյուր ճյուղի շայուն ու տերևի շրջյուն նրա նորաթուի երևակայությունն ընկալում էր որպես մոտեցող հրոսակախմբի ոտնաձայներ, ու նա վեր էր ցատկում, վերցնում հրացանը, մերթ իմ, մերթ Բիլի ականջի մեջ ճղճում՝ «Մը սս, ձա յնդ»: Վերջապես ես մղավանջային քոն մտա և երազում տեսա, թե իբր կարմրաշեկ մազերով մի խուժադուժ ծովահեն փախցրել էր ինձ ու շղթաներով կապել ծառից:

Լուսաբացին արթնացա Բիլի զարհուրելի ծղրտոցներից: Դա ոչ տրտնջոց էր, ոչ ոռնոց, ոչ ճիչ, ոչ վայնասուն, ոչ վնգստոց, ինչպիսին կարող է արձակել տղամարդու արտասանական օրգանների ողջ համակարգը: Դրանք պարզապես անպատկառ, ահարկու, ստորացուցիչ ծղրտոցներ էին, ինչպիսիք կանայք են արձակում՝ ուրվական կամ արյունաբրու կենդանի տեսնելիս: Ահավոր բան է, երբ լուսաբացին քարանձավով մեկ լսում ես ամրակազմ, հաստամարմին ու խիզախ մի մարդու անզուսպ ծղրտոցները:

Ես վեր ցատկեցի տեսնելու, թե ինչ էր կատարվում: Կարմրամորթ Առաջնորդը նստել էր Բիլի կրծքավանդակին, մի ձեռքով բռնել Բիլի մազերը, մյուսով՝ միս կտրելու սրասայր դանակը և, համաձայն նախորդ երեկոյան կայացված դատավճռի, մոլեգնաբար ու գործնական տեսքով փորձում էր հանել նրա գանգամաշկը:

Ես խլեցի դանակը այդ թզուկի ձեռքից և նորից պառկեցրի քնելու: Սակայն այդ պահից ի վեր Բիլի հոգին ջուր էր կտրել: Նա պառկեց կողքի վրա, սակայն ամբողջ այն ժամանակաընթացքում, ինչ այդ տղան մեզ հետ էր, էլ ոչ մի անգամ աչք չփակեց: Ես մի քիչ ննջեցի, բայց արևի դուրս գալուն պես հանկարծ հիշեցի. Կարմրամորթ Առաջնորդը զգուշացրել էր, որ լուսաբացին ինձ խորովելու են ճրճթացող խարույկի վրա: Ոչ այն է՝ նյարդերս էին լարված, ոչ այն է՝ վախեցած էի, սակայն վեր կացա, նստեցի, վառեցի ծխամորՃ, ու հենվեցի ժայռին:

— Այս ինչո՞ւ ես այսքան շուտ արթնացել, Սեմ,— հարցրեց Բիլլը:

— Ե՞ս,— ասում եմ:— Օ՛ֆֆ, ուսս մի տեսակ ցավում է: Մտածեցի՝ մի քիչ նստեմ, գուցե անցնի:

— Մտո՞ւմ ես,— ասում է Բիլլը:— Դու վախենո՞ւմ ես: Լուսաբացին նա ուզում էր քեզ խորովել, և դու վախեցել ես, որ նա այդ բանը կանի: Եվ կաներ, իհարկե, եթե լուցկի գտներ: Չէ՞ որ սարսափելի է, Սեմ: Եվ մի թե կարծում ես, թե այդ թուկից փախածին տուն վերադարձնելու համար քեզ փող կտան:

— Համոզված եմ,— ասում եմ ես:— Հենց սրա նման վայրագներին են ծնողները պաշտում: Իսկ հիմա վեր կացեք ու Կարմրամորթի հետ նախաձաշ պատրաստեք, մինչև ես ելնեմ այս սարի գազարն ու շրջակայքը հետազոտեմ:

Քարձրանալով փոքրիկ սարի գագաթը, ես հայացրով չափեցի մոտակա շրջակայքը: «Երկնաքերի» մատուցներում հույս ունեի տեսնել գերանդիներով ու եղաններով զինված ամրակազմ ֆերմերների, որոնք տակնուվրա են անում ամեն ինչ՝ այդ ստորաքարշ առևանգողներին գտնելու համար: Սակայն փոխարենը տեսա խաղաղ քնապատկեր, ինչպես նաև մի մարդու, որն իր մոխրագույն քարշակով հողն էր փիրեցնում: Ոչ-ոք չէր փորփրում գետաբերանը, չկար որևէ մեկը, որ դես ու դեն ընկած վազվզեր ու վշտից խենթացած ծնողներին մի լուր տաներ, գոնե «Դեռևս ոչինչ հայտնի չէ»: Անտառային քնաբեր հանդարտությամբ էր լցված Ալաբամա նահանգի տերիտորիայից կարծես դուրս մնացած այս հողակտորը, որը փոփած էր իմ առջև: «Հավանաբար,— ասում եմ ինքս ինձ,— դեռ չեն հայտնաբերել, որ զայլերը փարախից հափշտակել են իրենց քնքուշ գառնուկին: Աստված, օգնի՛ ր զայլերին,— ասում եմ ես և նախաճաշելու իշնում սարն ի վար»:

Քարանձավին մոտենալով, տեսա, որ Բիլլը մեջքով կպել էր պատին, ու դժվարությամբ էր շնչում, իսկ տղան հենց այն է, պատրաստվում էր ամբողջ ուժով թրիսկացնել նրա զիսին համարյա կոկոսյան ընկույզի մեծության մի քարով:

— Նա հուրիբան կարտոֆիլ զցեց օձիքից ներս,— բացատրեց Բիլլը,— հետո էլ ուոքերով տրորեց այն մեջքիս վրա, իսկ ես նրան ապտակեցի: Հրացանը քեզ մոտ չի՝ Սեմ:

Ես տղայի ձեռքից վերցրեցի քարը ու քիչ թե շատ հարթեցի այդ միջադեպը:

— Ես քեզ ցո՞ւց կտամ,— ասում է տղան Բիլլին:— Դեռ ոչ մեկը, ով փորձել է խփել Կարմրամորթ Առաջնորդին, էժան չի պրծել նրա ձեռքից: Այնպես որ, զգուշացի՛ ր:

Նախաճաշից հետո տղան իր գրանից մի կտոր կաշի է հանում ու դուրս գալիս քարանձավից՝ ճանապարհին քանդելով դրա վրա փաթաթված թելը:

— Հիմա՝ ինչ է ուզում անել,— անհանգստացած ասում է Բիլլը:— Սե՛մ, քո մտքով չի՝ անցնում, որ նա կարող է փախել:

— Մի՛ վախենա,— ասում եմ ես:— Նա քո իմացած տնակյաց փափկասուներից չի երևում: Սակայն բոլոր դեպքերում պետք է մի բան մտածենք փրկազնի համար: Նրա անհետացման կապակցությամբ «Երկնաքերի» մատուցներում ոչ մի իրարանցում չկա, բայց, հնարավոր է, որ դեռ չեն հասկացել, թե ինչնինչոց է: Այդ մարդիկ երևի մտածում են, թե նա զիշերել է մորաքույր Զեյնի կամ էլ հարևաններից մեկի տանը: Ինչևէ, նրա պակասն այսօր կզգացվի: Իսկ երեկոյան մենք մի գրություն կուղարկենք հորը և որդուն վերադարձնելու համար կպահանջենք երկու հազար դոլար:

Հենց հաջորդ ակնթարթին մի այնպիսի աղմուկաղաղակ լսեցինք, որպիսին միայն Դավիթը կարող էր անել, եթե գետնին էր փոել մարտիկ Գողիաթին: Բայց ո՞չ: Դա Կարմրամորթ Առաջնորդն էր, որ իր զլխավերենում պտտեցնում էր քիչ առաջ գրպանից հանած պարսատիկը:

Ես հապճեապորեն շրջվեցի՝ լսելով ծանրահունչ ու խուլ մի ձայն, հետո էլ մի այնպիսի փնչոց, ինչպիսին ձիերն են հանում, եթե ազատվում են թամբից: Զվի չափ սև մի քար թրիսկացել էր Բիլի զլխին՝ ձախ ականջի մոտ: Նա ամբողջ մարմնով թռվացավ և ընկավ կրակի վրա՝ կոթավոր կաթսայի կողքին, որի մեջ ամանեղենը լվանալու ջուրն էր եռում: Ես Բիլին դուրս քաշեցի բոցերի միջից և ուղիղ կես ժամ սառը ջուր լցրեցի նրա զլխին:

Հետո, կամացկամաց, Բիլն ուշքի է զալիս, նստում, շոշափում ականջի ետևի մասն ու ասում.

— Սեմ, դու գիտե՞ս, թե ով է իմ սիրելի բիբլիական հերոսը:

— Դե լա՛վ, մի՛ հուզվիր,— ասում եմ:— Շուտով խելքի կգաս:

— Տերն Հերովդի՛ սր ,— ասում է նա:— Մի՛ գնա, ինձ մենակ մի՛ թող, Սեմ:

Ես դուրս եկա, բռնեցի տղային ու այնպես թափահարեցի, որ դեմքի պեպենները զրնգացին:

— Եթե քեզ լավ չպահես,— ասում եմ,— ես քեզ ուղիղ տուն կտանեմ: Հը, լա՛վ ես պահելու քեզ, թե չէ:

— Բայց ես կատակ էի անում,— հոնքերը խոժոռելով ասում է նա:— Ես չեմ ուզում նեղացնել ծերուկ Հենկին: Իսկ նա ինչո՞ւ ինձ խփեց: Լա՛վ, ես ինձ լավ կպահեմ, Օձի աչք, եթե դու ինձ տուն չուղարկես ու թողնես, որ այսօր խաղամ Հետախույզ խաղը:

— Ես այդ խաղը չգիտեմ,— ասում եմ:— Այդ արդեն դու և միստեր Բիլը կորոշեք: Նա այսօր կլինի քո խաղընկերը: Ես մի գործ ունեմ և կարծ ժամանակով պետք է գնամ: Դե, ներս արի ու հաշտվիր Բիլի հետ, մեկ էլ ներողություն խնդրիք նրանից՝ խփելու համար, թե չէ՝ հենց հիմա ուղիղ տո՞ւն:

Ես ստիպեցի, որ նրանք ձեռք ձեռքի տան, իսկ հետո Բիլին մի կողմ տարա ու ասացի, որ գնում եմ քարանձավից երեք մղոն այն կողմ գտնվող փոքրիկ մի գյուղ՝ Փոփլար Քով, պարզելու համար, թե ինչ տրամադրություն է տիրում «Երկնաքերում» երեխայի անհետանալու կապակցությամբ: Բացի այդ, շատ նպատակահարմար էի գտնում այդ օրը մի վերջնազիր ուղարկել ծերուկ Դորսեթին, որով պետք է պահանջեի փրկազինը և ցուցումներ տայի, թե ինչպես էր այն վճարելու:

— Դու լավ գիտես, Սեմ,— ասում է Բիլլը,— որ առանց աչք թարթելու ես միշտ քո կողքին եմ մնացել երկրաշարժերի ու փոթորիկների, հրդեհների ու ջրհեղեղների, կատաղի պայթեցումների, ոստիկանական շուրջկալների, զնացքների վրա կատարած հարձակումների ու թղթախաղերի ժամանակ։ Ես մինչև հիմա ոչ մի բանից չեմ վախեցել, քանի դեռ չեմք փախցրել երկոտանի հրթիռակիր այս թզուկին։ Նա իմ հոգին հանեց։ Դու ինձ նրա հետ երկար չես թողնի, չէ՞ Սեմ։

— Կվերադառնամ մինչև մուլթն ընկնելը։ Այդ ընթացքում դու պետք է զբաղվես ու հանգստացնես փոքրիկին։ Իսկ այժմ մենք մի նամակ կգրենք ծերուկ Դորսեթին։

Ես և Բիլլը թուղթ ու մատիտ վերցրինք և անցանք գործի, իսկ Կարմրամորթ Առաջնորդը, մինչ այդ, հաստ վերմակի մեջ փաթաթված, գոհ տեսքով վեր ու վար էր անում քարանձավի մուտքի մոտ։ Բիլլն աղիողորմ խնդրում էր ինձ, որ փրկագինը դարձնեմ մեկ ու կես հազար՝ երկու հազարի փոխարեն։

— Ես ամենին ել միտք չունեմ արժեզրկել ծնողական փառապանծ զգացմունքի բարոյական կողմը, բայց չէ՞ որ մենք գործ ունենք մարդկանց հետ, և բացի այդ, ո՞ր մի բանական արարածը կիրաժարվի երկու հազար դրույթից այս շաղիկ ու պետքենու վայրի կատվի համար։ Անձամբ ես ուզում եմ բախտս փորձել հազար հինգ հարյուր դոլարով։ Տարբերությունը կարող ես ինձնից գանձել։

Այսպիսով, Բիլլին հանգստացնելու համար ես համաձայնվեցի, և միահամուռ ուժերով մի նամակ գրեցինք հետևյալ բովանդակությամբ։

Էսկվայր Էքենեզեր Դորսեթին։

Մենք ձեր որդուն թաքցրել ենք «Երկնաքերից» հեռու մի ապահով վայրում։ Եվ դուք, և ամենահմուտ հետախույզները միայն զուր ջանքեր կգործադրեն, եթե փորձեն գտնել նրան։ Զեր որդուն կստանաք այն դեպքում, եթե առանց երկմտելու կատարեք հետևյալ վերջնական պայմանները։ նրան վերադարձնելու համար մենք պահանջում ենք հազար հինգ հարյուր դոլար։ Փողը ձեր պատասխանի հետ պետք է դրվի այսօր նույն տեղում, միևնույն տուփի մեջ, ինչպես ստորև կրացատրվի։ Եթե համաձայն եք նշված պայմաններին, ապա որևէ մեկի միջոցով ուղարկեք ձեր գրավոր պատասխանը այսօր, երեկոյան ուրեմն անց կեսին։ «Բարդիների պուրակ» տանող ճանապարհի վրա, «Բվեճի վտակն» անցնելուց հետո, աջ կողմում, հենց ցորենի դաշտի ցանկապատի մոտ, իրարից հարյուր յարդ հեռավորության վրա կանգնած են երեք հաստարուն ծառեր։ Յանկապատի այսուներից մեկի տակ, երրորդ ծառի դիմաց, ձեր ավետարերը կգտնի ստվարաթղթե փոքրիկ մի տուփ։ Նա պետք է պատասխանը դնի այդ տուփի մեջ և անմիջապես վերադառնա «Երկնաքեր»։

Եթե փորձեք մատնել մեզ կամ ել չհաճեք կատարել նշված պայմանները, այլս երբեք չեք տեսնի ձեր որդուն։

Եթե վճարեք փողը ինչպես պահանջվում է, նա անվնաս տուն
կվերադառնա երեք ժամվա ընթացքում:

Այս պայմանները վերջնական են, և եթե չընդունեք դրանք, ապա մեր
կողմից հետագայում ոչ մի այլ տիպի հաղորդակցության փորձ չի արվի:

ԵՐԿՈՒ ՉԱՐԱԳՈՐԾՆԵՐ

Նամակը հասցեագրեցի Դորսեթին ու դրեցի գրպանս: Երբ արդեն ուզում էի դուրս
գալ, այդ տղան ինձ է մոտենում ու ասում.

— Ի՞յ, Օձի աչք, դու ասացիր, թե կարող եմ խաղալ Հետախոյզ խաղը, քանի
դեռ այստեղ չես լինի:

— Խաղա՝, իհարկե, խաղա՝,— ասում եմ ես:— Միստեր Բիլլն էլ է ուզում
խաղալ: Իսկ դա ի՞նչ խաղ է:

— Ես հետախոյզ եմ,— ասում է Կարմրամորթ Առաջնորդ, — և մի
արագավազ ձիով պետք է սլանամ դեպի ամրոց ու նախազգուշացնեմ, որ
հնդկացիները գալիս են: Ես ձանձրացել եմ հնդկացի լինելուց: Ուզում եմ հետախոյզ
լինել:

— Շա՛տ լավ,— ասում եմ ես:— Իմ կարծիքով դա անվնաս խաղ է և միստեր
Բիլլը կօգնի քեզ խափանելու այդ գարշելի բարբարոսների պլանները:

— Իսկ ես ի՞նչ պետք է անեմ,— ասում է Բիլլ՝ կասկածամտորեն նայելով
տղային:

— Դու իմ ձին ես լինելու, — ասում է հետախոյզը:— Իսկ հիմա չո՛չ արա
տեսնե՞մ: Թե չէ առանց հեծկանի ո՞նց եմ սուրալու դեպի ամրոց:

— Կարծում եմ, լավ կլինի զվարճացնես նրան,— ասում եմ Բիլլին, — մինչև
կարողանանք գլուխ բերել այդ գործը: Մի քիչ կթոշկուես և վերջ:

Բիլլը չորեքթաթ է անում ու նայում ինձ աչքերի այնպիսի արտահայտությամբ,
ինչպես կնայեր ծուղակն ընկած նապաստակը:

— Այդ ամրոցը հեռո՞ւ է այստեղից, մա՛նչս,— խոպոտ ձայնով հարցնում է նա:

— Ինսսուն մդոն, — ասում է հետախոյզը:— Այն ել իմացիր, որ պետք է
արագացնես, որպեսզի ժամանակին տեղ հասնենք: Դե՛, զնացի նք:

Հետախոյզը ցատկում է Բիլլի մեջքին ու կրունկներով հարվածում նրա
կողերին:

— Աստծո՛ւ սիրո՛ւն,— ասում է Բիլլը,— շո՛ւտ վերադարձիր, Սե՛մ, ոքան հնարավոր է, շո՛ւտ: Երանի հազար դոլարից ավելի պահանջած չինեինք: Է՛յ, դո՛ւ, հերիք ոտքերով խփես, թե չէ հիմա ոտքի կենեմ ու մի լավ կրոթակեմ քեզ:

Ես ուղևորվեցի դեպի Փոփլար Քով: Հասնելով այնտեղ, կանգ առա ու նստեցի փոստատան խանութի մոտերքում, զրուցեցի առևտուր անելու եկած ռամիկների հետ: Մի մորուքավոր է ասաց, որ իր ականջին է հասել, թե «Երկնաքերը» ծայրեծայր իրարանցման մեջ է՝ երեցփոխ Էրենեզեր Դորսեթի որդու կորսույան կամ, ինչպես կարծում են շատերը, առևանգման պատճառով: Դա այն ամենն էր, ինչ ցանկանում էի իմանալ: Ես մի քիչ ծխախոտ գնեցի, հենց այնպես հարցրեցի, թե ինչ արժեր սիսեռը, նամակն աննկատելիորեն զցեցի արկոի մեջ ու գնացի: Փոստի կառավարիչն ասաց, որ մի ժամից փոստատարը կգա ու փոստը քաղաք կտանի:

Ես վերադարձա քարանձավ, բայց ո՛չ Բիլին տեսա, ո՛չ էլ տղային: Զննեցի քարանձավի շրջակայքը, նույնիսկ սիրտ արեցի մեկերկու անգամ ձայն տալ, բայց ոչ ոք չպատասխանեց:

Դե, ինչ արած, վառեցի ծխամորդս, բազմեցի ճմապատ հողաթմբին՝ սպասելով իրադարձությունների զարգացմանը:

Մոտավորապես կես ժամ անց թփերի մեջ խշխշոց լսեցի, իսկ հետո տեսա Բիլին, որն օրորվելով մոտենում էր քարանձավի առջևի բացատին: Նրա ետևից, խորամանկ ժպիտը դեմքին, հետախույզի պես քայլելով զալիս էր տղան: Բիլը կանգ առավ, հանեց զլխարկն ու կարմիր թաշկինակով մաքրեց դեմքը: Մոտավորապես ութ ֆուտ հեռավորության վրա էլ փոքրիկը կանգ առավ:

— Սեմ,— ասում է Բիլը,— դու, երևի, ինձ դավաճան համարես, բայց համբերությանս բաժակը լցվեց: Ես տարիքս առած մարդ եմ, ունեմ այրական տվյալներ և ընդունակ եմ ինքնապաշտպանության, բայց լինում են պահեր, երբ ինքնափրության և ինքնատիրապետման մեխանիզմները դավաճանում են: Տղան գնաց: Ես նրան տուն ուղարկեցի: Վերջ ամեն ինչին: Հնագույն ժամանակներից ի վեր տառապյալներ շատ են եղել,— շարունակում է Բիլը,— որոնք գերադասել են մեռնել, բայց չեն հրաժարվել իրենց նախասիրած զբաղմունքից: Բայց նրանցից ոչ մեկը երբսէ այնպիսի գերբնական տանջանքներ չի կրել, ինչպես ես: Շատ էի ցանկանում հավատարիմ մնալ մեր կողոպտչական կանոնադրությանը, բայց ո՛չ, ամեն ինչ իր սահմանն ունի:

— Ի՞նչ է պատահել, Բիլ,— հարցնում եմ նրան:

— Ես չորեքթաթ սուրացի մինչև ամրոցը՝ ուղիղ ինստուն մղոն: Հետո, երբ բնակիչները փրկված էին, ինձ վարսակ տվեցին: Դրա փոխարեն հաճույքով ավագ

կուլ կտայի: Իսկ հետո, ամբողջ մի ժամ, ես փորձում էի բացատրել նրան, թե ինչու անցքերի մեջ ոչինչ չի լինում, ինչպես է, որ ճանապարհը երկու կողմ ունի և ինչու է խոտը կանաչ: Հավատա ինձ, Սեմ, ոչ մի մարդկային էակ այդ ամենին չէր դիմանա: Դե, ես էլ բռնում եմ նրա օձիքից ու քարշ տալիս սարն ի վար: Ճանապարհին ուրքերով խփում է իմ ոտքերին ու ծնկներից ներքև լրիվ կապտացնում: Երկուերեք տեղից էլ կծել է բութ մատու ու ձեռքս, և հիմա պետք է այդ խայթոցները խարեմ: Բայց նա արդեն գնացե՞լ է,— շարունակում է Բիլլը:— Նա արդեն տա նն է: Ես նրան ցույց տվեցի «Երկնաքեր» տանող ճանապարհը, ոտքով էլ մի այնպիսի հարված հասցրեցի, որ թռավ ու ընկավ ինձնից ութ ֆուտ հեռավորության վրա: Ցավում եմ, որ այդքան գումար ենք կորցնում, բայց մենք կամ փրկագինը պետք է ստանայինք, կամ էլ Բիլլ Դրսիկովը պետք է գժանոց ընկներ:

Նա ծանրահունչ հևում է, չնայած նրա վարդակարմիր դիմագծերն արտահայտում են աննկարագրելի հանդարտություն ու կատարյալ բավարարվածություն:

— Բիլլ,— հարցնում եմ,— ձեր ընտանիքում ոչ մեկը սրտային հիվանդությամբ չի՝ տառապել:

— Ո՛չ,— ասում է Բիլլը,— մալարիայից ու դժբախտ պատահարներից բացի ոչ մի խրոնիկ հիվանդություն չի եղել:

— Այդ դեպքում միզուցե շրջվես ու ե՞տ նայես:

Բիլլը շրջվում է, տեսնում տղային, անմիջապես գույնը գցում, շրմփոցվ վայր ընկնում և սկսում գետինը փորփրել ու խոտը պոկոտել: Մոտ մի ժամ այդպես շարունակվեց. ես կարծում էի, թե խելքը թոցրել է: Հետո ասացի նրան, որ ըստ իմ ծրագրի պետք է շուտափույթ կերպով վերջացնենք այս գործը: Մենք կվերցնենք փրկագինն ու աննկատելիորեն կծկենք կեսգիշերին, եթե միայն ծերուկ Դորսեթը ընդունի մեր առաջարկած պայմանները:

Բիլլը բավականին ոգևորվեց, նույնիսկ ժախտի նման մի թույլ արտահայտություն տալով դեմքին՝ նայեց տղային ու խոստացավ խաղալ ոուսձապնական պատերազմ խաղը, հենց որ սկսեր մի փոքր ավելի լավ զգալ իրեն:

Իմ ծրագրի մեջ մտնում էր նաև այն, թե ինչպես էինք վերցնելու փրկագինը՝ բացառելով դավադիրների կողմից բռնվելու վտանգը, մի բան, որին հավանություն կտային նաև պրոֆեսիոնալ առևանգողները: Այն այունը, որի տակ պետք է դրվեր պատասխանը, այնուհետև՝ նաև փողը, գտնվում էր ճանապարհի վրա՝ ցանկապատի մոտ, որը չորս կողմից շրջապատված էր ամայի ու լայնատարած դաշտերով: Եթե դավադիրների խումբը փորձեր հետևել այդ մարդուն, որը գալու էր նամակի ետևից,

ապա նրան կտեսներ մեծ հեռավորության վրա՝ դաշտերից ու ճանապարհից այն կողմ: Ո՛չ, պարոնայք, գուցե ավելի շուտ ձեր ականջի ետևը տեսնեք:

Ուղիղ ութն անց կեսին ես նստած էի ծառի հաստ ճյուղին և ծառաթրթուրից ել լավ թաքնված սպասում էի ավետաբերին:

Ճիշտ պայմանավորված ժամին գալիս է մի դեռահաս հեծանվորդ, ցանկապատի սյան տակ գտնում ստվարաթղթե տուփը, այնտեղ զցում մի ծալված թուղթ, հետո սեղմում ոտնակին ու ետ ուղղվում դեպի «Երկնաքեր»:

Մի ժամ սպասելուց հետո համոզվեցի, որ ամեն ինչ կարգին է, սահելով ցած իշխանից, վերցրեցի երկտողը, կուգեկուզ անցա ցանկապատի երկայնքով, հասա անտառին և կես ժամից արդեն քարանձավում էի: Ես բացեցի նամակը, մոտեցա լապտերին ու բարձրածայն կարդացի Բիլի համար: Այն դրված էր անհասկանալի ձեռագրով, որի միտքն ու բովանդակությունն այս էր.

ԵՐԿՈՒ ՉԱՐԱԳՈՐԾՆԵՐԻՆ

Պարոնայք, ես այսօրվա փոստով ստացա ձեր նամակը, որով իմ որդուն վերադարձնելու համար փրկագին եք պահանջում: Ես կարծում եմ, որ դուք փոքրինչ հեռու եք գնացել ձեր պահանջների մեջ, և սույնով ձեզ եմ առաջադրում իմ հակապահանջը, որը, ինչպես հակված եմ ենթադրելու, կը լուսաբանեմ: Դուք տուն եք բերում Զոննիին և ինձ կանխիկ մուծում երկու հարյուր հիսուն դոլար: Միայն այդ դեպքում ես կհամաձայնվեմ ազատել ձեզ նրանից: Դուք լավ կանեք զիշերով գաք, քանի որ հարևանները կարծում են, թե նա կորել է, և ես վստահորեն չեմ կարող ասել, թե նրանք ինչ կանեն, եթե տեսնեն այն մարդուն, որը տուն կբերի Զոննիին:

ՄԵԾԱԳՈՒՅՆ ՀԱՐԳԱՆՔՆԵՐՈՎ՝

ԷԲԵՆԵԶԵՐ ԴՈՐՍԵԹ

— Փենզանսի մեծն ծովահեննե՞ր, — ասում եմ ես, — մի՞ թե այսպիսի լկտիություն...

Ես նայեցի Բիլին, բայց չհամարձակվեցի խոսել: Նրա աշքերում այնպիսի աղերսական արտահայտություն կար, ինչպիսին երբեք չի տեսել ո՛չ անբարբառ, ո՛չ ել բարբառող որևէ կենդանու աշքերում:

— Սե՛մ, — ասում է նա, — ի՞նչ մեծ բան է, վերջիվերջոն, երկու հարյուր հիսուն դոլարը: Այդքան փող մենք ունենք: Եվս մի զիշեր նրա հետ, և ինձ կուղարկեն Բեղլամ: Կատարյալ ջենտլմեն լինելով հանդերձ, կարծում եմ, որ միստեր Դորսեթը նաև առատաձեռն մարդ է, եթե այդպիսի վեհանձն առաջարկություն է անում: Մի՞ թե ուզում ես բաց թողնել նման հնարավորությունը, Սեմ:

— Ճիշտն ասած Բիլլ, — ասում եմ ես, — այս փոքրիկ զառնուկը իմ ներվերի վրա էլ է մի քիչ ազդում: Մենք նրան տուն կտանենք, կմուծենք փրկագինն ու կթողնենք կզնանք այստեղից:

Այդ գիշեր նրան տուն տարանք: Համոզեցինք, որ գնա՝ խաբելով, թե հայրիկը արծաթափող հրացան է գնել, մեկ էլ՝ մոկասիններ, իսկ հաջորդ օրը պետք է գնանք արջ որսալու:

Ուղիղ ժամը տասներկուսն էր, երբ բախեցինք Էքենեզերի տան մուտքի դուռը: Հենց այդ ժամանակ, երբ սյան տակ տուփից, սկզբնական պահանջազրի համաձայն, պետք է հանելիս լինեի հազար հինգ հարյուր դոլարը, Բիլլը հաշվում ու Դորսեթի ձեռքի մեջ էր դնում երկու հարյուր հիսուն դոլարը:

Երբ մանջուկը հասկացավ, որ ուզում ենք իրեն տանը թողնել, այնպիսի մի ոռնոց հանեց, ինչպիսին չէր հանի գալարափողը, և տզրուկի պես կպավ Բիլլի ոտքերին: Հայրիկն աստիճանաբար պոկեց նրան այնպես, ինչպես պաստառը կպոկեն պատից:

— Ինչքա՞ն ժամանակ կարող եք բռնել նրան, — հարցնում է Բիլլը:

— Ես առաջվա ուժը չունեմ, — ասում է ծերուկ Դորսեթը, — բայց կարծում եմ, որ տասը բոպե կարելի է խոստանալ:

— Դա բավական է, — ասում է Բիլլը: — Տասը բոպեում ես կանցնեմ Հարավային, Կենտրոնական և Արևմտյան նահանգները և հանգիստ կմտնեմ Կանադայի սահմանը:

Չնայած այն ամենին, որ շատ մուլթ էր, որ Բիլլն այդքան հաստամարմին էր ու ես էլ՝ շատ արագավագ, նրան կարողացա հասնել «Երկնաքերից» միայն մեկ ու կես մդոն հեռավորության վրա: